

GÜLŞAH VARDAR HAMAMCIOĞLU

Okan Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Araştırma Görevlisi

**TÜRK MEDENİ KANUNU'NA GÖRE
YERLEŞİM YERİ**

İÇİNDEKİLER

SUNUŞ.....	vii
ÖNSÖZ	ix
İÇİNDEKİLER.....	xiii
KISALTMALAR.....	xxi
GİRİŞ.....	1

Birinci Bölüm YERLEŞİM YERİ VE YERLEŞİM YERİNİN ÇEŞİTLİ HUKUK SİSTEMLERİNDE DÜZENLENİŞ ŞEKLİ

I. YERLEŞİM YERİ	3
A. Genel Olarak	3
B. Yerleşim Yerinin Doktrinde Kabul Edilmiş Olan Tanımı.....	4
C. Yerleşim Yerine İlişkin Kuralların Mahiyeti ve Uygulama Alanı	6
D. Yerleşim Yerinin Özel Hukuk Açısından Önemi	7
E. Yerleşim Yerinin Kamu Hukuku Açısından Önemi.....	8
F. Terim Sorunu ve Diğer Kavramlar ile İlgisi	9

1. Yerleşim Yeri Kavramının Sözcük Anlamı.....	9
2. Yerleşim Yerinin Diğer Kavramlarla İlişkisi	10
a. Yerleşim Yeri ile Mesken veya Konut Arasındaki İlişki.....	11
b. Yerleşim Yeri ile Aile Konutu Arasındaki İlişki.....	14
c. Yerleşim Yeri ile Mutad Mesken Arasındaki İlişki.....	17
d. Yerleşim Yeri ile Doğum Yeri Arasındaki İlişki	19
e. Yerleşim Yeri ile Nüfusa Kayıtlı Olunan Yer Arasındaki İlişki	19
(1) 1587 sayılı Nüfus Kanunu'nun Yürürlüğü Sırasındaki Yargıtay Uygulaması.....	21
(2) 1587 Sayılı Nüfus Kanunu'nun 28. Maddesinin 21.10.2003 Tarih ve 4992 Sayılı Kanunla Yürürlükten Kaldırılmasından Sonraki Yargıtay Uygulaması	26
(3) 1587 Sayılı Nüfus Kanunu'nun 29.04.2006 Tarih ve 5490 Sayılı Nüfus Hizmetleri Kanunu ile Yürürlükten Kaldırılmasından Sonraki Yargıtay Uygulaması	27
f. Yerleşim Yeri ile Adres Arasındaki İlişki.....	28
II. ÇEŞİTLİ HUKUK DÜZENLEMELERİNDE YERLEŞİM YERİ	30
A. Roma Hukukunda Yerleşim Yeri	30
1. Yerleşim Yeri Kavramı.....	30
2. Roma Hukukunda Düzenlenmiş Olan Yerleşim Yerinin Hukuk Düzenlerine Yansıması	32
B. Alman Hukukunda Yerleşim Yeri.....	34
1. Genel Olarak	34
2. Yerleşim Yerinin Kurulması	34
3. Birden Fazla Yerleşim Yerinin Mümkün Olması	35
4. Özel Yerleşim Yeri Hükümleri	36
a. Tam Ehliyetsizler veya Ehliyeti Sınırlanmış Olanların Yerleşim Yeri.....	36

b. Askerlerin Yerleşim Yeri	36
c. Velayet Altındaki Çocuğun Yerleşim Yeri	37
5. Tüzel Kişilerin Yerleşim Yeri	38
C. Fransız Hukukunda Yerleşim Yeri	39
1. Genel Olarak.....	39
2. Yerleşim Yerinin Düzenleniş Biçimi.....	39
a. Bağımsız Yerleşim Yeri ve Değiştirilmesi	39
b. Velayet ve Vesayet Altındaki Kişilerin Yerleşim Yeri	40
c. Çalışanların Yerleşim Yeri	41
d. Sözleşmesel Yerleşim yeri	41
D. İsviçre Hukukunda Yerleşim Yeri.....	41
1. Genel Olarak.....	41
2. Yerleşim Yerinin Düzenlenme Biçimi	41

İkinci Bölüm
YERLEŞİM YERİNE HÂKİM
OLAN İLKELER

I. YERLEŞİM YERİNİN TEKLİĞİ İLKESİ.....	45
A. Gerçek Kişiler Bakımından	45
B. Tüzel Kişiler Bakımından	47
II. YERLEŞİM YERİNİN ZORUNLULUĞU İLKESİ.....	50

Üçüncü Bölüm
GERÇEK KİŞİLERİN
YERLEŞİM YERİ

I. GERÇEK KİŞİLERİN YERLEŞİM YERİ.....	57
A. Genel Olarak.....	57
B. Yerleşim Yerinin Çeşitleri	58

1. Bağımsız Yerleşim Yeri.....	58
a. Bağımsız Yerleşim Yerinde Sübjektif Unsur:	
Yerleşme Niyeti	60
(1) Yerleşme Niyetinin Hukuki Niteliği	60
(2) Yerleşim Yerinin Edinilmesinde Ayırt Etme Gücünün Gerekliliği	62
(3) Yerleşme Niyetinin Tespiti	65
b. Bağımsız Yerleşim Yerinde Objektif Unsur: Sürekli Olarak Oturma.....	71
(1) Oturma Süresi	71
(2) Oturulan Yerin Niteliği	73
(3) Kişinin Oturduğu Yeri Belli Bir Süre Sonra Terk İradesine Sahip Olması	73
(4) Oturma Süresinde Meydana Gelen Kesinti	74
c. Bağımsız Yerleşim Yerinin Değişmesi.....	75
2. Bağımsız Olmayan Yerleşim Yeri.....	78
a. Velayet Altındaki Çocukların Yerleşim Yerinin Belirlenmesi	79
(1) Çocuğun Yerleşim Yerinin Velayet Hakkı Sahibine Göre Belirlenmesi	79
(2) Çocuğun Yerleşim Yerinin Velayet Hakkına Bağlı Olmaksızın Belirlenmesi	83
(3) Evlat Edinilen Çocuğun Yerleşim Yeri	85
(4) Çocuğun Bağımsız Olmayan Yerleşim Yerinin Değişmesi	87
(5) Boşanma Sonrasında Ortak Velayet Halinde Çocuğun Yerleşim Yeri	88
(6) Çocuğun Vesayet Altına Alınmasında Yetkili Mahkeme (MK. m. 411).....	88
(7) Çocuğun Bağımsız Yerleşim Yerine Sahip Olması....	90
(8) Çocuğun Bir Meslek ve Sanatla Uğraşmasına İzin Verilmiş Olması	91
(9) Sonuç	93
b. Vesayet Altındaki Kişilerin Yerleşim Yerinin Belirlenmesi	93

(1) Vesayet Altında Alınmada Yetkili Mahkeme (MK. m. 411).....	95
(2) Vesayet Altındaki Kişinin Yerleşim Yerinin Vesayet Makamı Tarafından Değiştirilmesi	97
(3) Vesayetın Sona Ermesi	98
(4) Kişiyeye Yasal Danışman veya Kayyım Atanması	99
(5) Vesayet Altındaki Kişinin Bağımsız Yerleşim Yerine Sahip Olması	99
3. İtibari (Saymaca) Yerleşim Yeri	101
a. Yenisi Tesis Edilmeksizin Türkiye’deki Eski Yerleşim Yerinin Terk Edilmesi	102
b. Oturulan Yerın Yerleşim Yeri Sayılması.....	103
(1) Hiç Yerleşim Yeri Bulunmayanlar	103
(2) Türkiye’de Yenisini Seçmeden Yabancı Ülkedeki Yerleşim Yerini Terk Edenler	106
(3) Velayet Altında Olmayan Küçükler	108
II. YERLEŞİM YERİ SAYILMAYAN HALLER	109
A. Özel Amaçla Çeşitli Kurumlarda Bulunma.....	109
1. Eğitim Kurumunda Bulunma.....	109
2. Bakım veya Sağlık veya Ceza Kurumuna Konulma.....	111
a. Bakım veya Sağlık Kurumuna Konulma.....	112
b. Ceza Kurumuna Konulma	113
B. Sözleşmesel (Akdi) Yerleşim Yeri.....	114

Dördüncü Bölüm

TÜZEL KİŞİLERİN YERLEŞİM YERİ

I. GENEL OLARAK	117
II. TÜZEL KİŞİLERİN YERLEŞİM YERİNİN BELİRLENMESİ.....	120
A. Tüzel Kişinin Tüzük ve Ana Sözleşmesine Göre Yerleşim Yerinin Belirlenmesi	121

B. Tüzel Kişinin İdare Merkezine Göre Yerleşim Yerin Belirlenmesi	121
III. YERLEŞİM YERİ HAKKINDA GENEL İLKELERİN UYGULANMASI	123
A. Yerleşim Yerinin Tekliği İlkesi	123
B. Yerleşim Yerinin Zorunluluğu İlkesi	123

Beşinci Bölüm
YERLEŞİM YERİNE İLİŞKİN
HÜKÜMLERİN HUKUK
DALLARINDAKİ UYGULAMA
ALANI

I. MEDENİ USUL VE İCRA İFLAS HUKUKUNDA YERLEŞİM YERİ	125
A. Medeni Usul Hukukunda Yerleşim Yeri	125
1. Genel Yetki (HUMK. m. 9)	126
a. Türkiye’de Yerleşim Yeri Sahibi Gerçek Kişilere Karşı Dava Açılması.....	126
(1) Davalının Yerleşim Yeri Mahkemesi.....	126
(2) Boşanma Davasında Yetkili Mahkeme	127
(3) Türkiye’de Yerleşim Yeri Sahibi Olan Yabancılar	128
b. Türkiye’de Yerleşim Yeri Sahibi Olmayan Gerçek Kişilere Karşı Dava Açılması	128
(1) Türkiye’de Yerleşim Yeri Olmayanlara Karşı Açılacak Mal Varlığı Davalarında Yetki	129
(2) Türkiye’de Yerleşim Yeri Olmayanlara Karşı Açılacak Şahıs Varlığı Davalarında Yetki.....	129
c. Tüzel Kişilere Karşı Dava Açılması.....	130
d. Davalıların Birden Fazla Olması.....	131
2. Özel Yetki Kuralları	131
a. Geçici Olarak Oturulan Yer Mahkemesinin Yetkisi	132

b. Haksız Fiillerden Doğan Davalarda Yetki	132
c. Mirasla İlgili Davalarda Yetki	133
d. Sözleşmeden Doğan Davalar	134
B. İcra ve İflas Hukukunda Yerleşim Yeri	135
II. MEDENİ HUKUKTA YERLEŞİM YERİ	136
A. Medeni Kanun'da Yerleşim Yerine Atıf Yapan Hükümler	136
B. Borçlar Kanunu'nda Yerleşim Yerine Atıf Yapan Hükümler	139
III. MİLLETLERARASI ÖZEL HUKUKTA YERLEŞİM YERİ	140
A. Yerleşim Yeri Kavramının Hâkimin Milletlerarası Özel Hukuk Kaidelerinde Yer Alması	141
1. Genel Olarak	141
2. Ara Sonuç	144
B. Yerleşim Yeri Kavramının Hâkimin Hukukunda ve Yetkili Yabancı Hukukta Bağlanma Noktası Olarak Kullanılması	144
C. Milletlerarası Özel Hukuk ve Usul Hukuku Hakkındaki Kanun'da Yerleşim Yeri	145
IV. YABANCILAR HUKUKUNDA YERLEŞİM YERİ	148
V. VERGİ HUKUKUNDA YERLEŞİM YERİ	150
A. Genel Olarak	150
B. Gerçek Kişilerin Mali İkametgâhı	151
1. İkametgâh- Yerleşme Esası	152
2. Oturma Süresi Esası	152
C. Tüzel Kişilerin Mali İkametgâhı	153
D. Ara Sonuç	154
SONUÇ	155
KAYNAKLAR	161